

A közzététel időpontja: 2023. augusztus 4.
Az alkalmazás kezdő dátuma: 2024. január 1.

SZERB NÉPISMERET

RÉSZLETES ÉRETTSÉGI VIZSGAKÖVETELMÉNY

A) KOMPETENCIÁK

A vizsga nyelve: szerb.

- A szerb nemzetiségre vonatkozó források (írott, képi, elektronikus) felhasználása, elemzése.
- A kapott források, napi sajtóból vett publicisztika, képi és hangzó történeti források és elektronikus ismerethordozók, valamint személyes tapasztalatok alapján nemzetiségpolitikai problémák megfogalmazása, ok-okozati viszonyok felismerése, analógia megvonása a múlt és jelen között.
- A tárgyi és szellemi néprajzi hagyaték megismerése, felhasználása a szerb lakta régiók, települések szemléletes bemutatásában, leírásában.
- Publicisztikai írások, szociológiai felmérések tanulmányozása, azok felhasználásával a nemzetiségi egyén és közössége kapcsolatainak bemutatása és értelmezése.
- A szerb nemzetiség települési területén a földrajzi adottságok, az életviszonyok, életmód és gazdasági kapcsolatok közötti összefüggések felismerése, értelmezése.
- Térképek, történeti, települési, gazdaságföldrajzi demográfiai adatok kikeresésével, válogatásával és azok felhasználásával, egy a szerb nemzetiségre különösen jellemző esemény bemutatása.
- A Magyarországon beszélt szerb nyelv jellemző jegyei, nyelvjárási szöveg megértése, köznyelvi tolmácsolása, eltérések felismerése.
- A magyarországi szerb nemzetiség közösség ének-, zene- és tánckultúrájának jellemzése, bemutatása vagy leírása.
- Képzőművészeti alkotások és irodalmi forrásmunkák jellemzése, bemutatása jellegzetes szerb tájakról. Szerb népviseletek, motívumok, színek és a vizsgázó szülőhelye népviseletének felismerése és bemutatása.
- Hagyományos műsoros ünnepség tervezése, összeállítása, szöveges műsorajánló készítése.
- A nemzetiségi politika kereteit meghatározó jogszabályok ismerete, elemzése, esettanulmányok készítése, a jogalkalmazás gyakorlati kérdéseinek bemutatása.
- Egy szerb nemzetiségi önkormányzat, egyesület, alapítvány, civil szervezet érdekképviselői lehetőségeinek mérlegelő bemutatása.

B) TÉMAKÖRÖK

1. Történeti ismeretek

Témák	Követelmények
1.1 Őshaza, balkáni honfoglalás.	A szlávok őshazája, a szétvándorlás okai; délszlávok a Balkánon a VI-VII. században.
1.2 Az első szerb államalakulatok.	A szerbek a bolgár és bizánci állam „háromszögében”.
1.3 A Nemanjić-kor (Nemanja-tól Stefan Dečanski-ig).	A középkori szerb állam (nagysupánság, királyság) politikatörténete.
1.4 A Szerb Császárság és a tartományurak kora.	Koszovói csata – előzményei, lefolyása, következményei.
1.5 A Szerb Despotátus.	Az egyik szerb deszpotához uralkodói portréja (pl. Stefan Lazarević Visoki).
1.6 A balkáni szerbek a török hódoltság alatt (1459–1804). A magyarországi szerbek 1690-es Nagybevándorlása.	A szerb nép helyzete az Oszmánok alatt (pl. rája, kiváltságos rétegek, felkelések). Arsenije III. Čarnojević pátriárka szerepe a nagy bevándorlásban.
1.7 Az első és a második szerb felkelés kora.	Karađorđe vagy Miloš portréja.
1.8 Az Obrenović-ház uralma.	Mihailo Obrenović portréja.
1.9 A Karađorđević-ház uralma.	Az Osloboditelj vagy az Ujedinitelj portréja.
1.10 A szerbek Pest-Budán a XIX. században.	Stojan Vujičić monográfiája alapján: „Idegenvezetés” a Belvárosban vagy a Tabánban.

2. Néprajzi ismeretek

Témák	Követelmények
2.1 A szerb nemzetiség tárgyi kultúrája, szokásai.	A szerbek lakta település földrajzi adottságainak ismerete, jellemzői. A szerb családi ház jellegzetessége. A településen lévő házak, lakberendezések összehasonlítása. A családi és rokoni kapcsolatok felismerése, megnevezése, az összetartás fontossága régen és ma.
2.2 A szerb nemzetiség vallása, kultúrája.	A Budai Ortodox Egyházmegye fénykora. Pest, Buda és Szentendre, a szerb kultúra és műveltség központjainak ismerete.

2.3 A szerb nemzetiség szokásrendszere.	A naptári év szokásai, ünnepei. A családi események jellegzetessége. Egyházi ünnepekkel kapcsolatos hagyományok, rítusok. Munkához, évszakokhoz, időjáráshoz kapcsolódó szerb ünnepi népszokások, lírai versekben (népdalok) megjelenő motívumok alapján. „Elmúlt régi, szépszokásaink” Lázár szombatja, Lázár fűzfaága.
2.4 A szerb nemzetiség népviselete.	Lakóhelyének legjellemzőbb férfi és női népviseletének, hajviseletének jellemzői. A néptáncsoportok népviselete: színek, anyagok, formák, bemutatása.
2.5 Étkezési szokások.	A szerbek étkezési és főzési kultúrája. Jellegzetes szerb ételek; a mindennapokhoz, az ünnepekhez, hagyományokhoz kapcsolódó étrend összeállítása. Böjtös időszakra (karácsony, húsvét) jellemző szokások, néhány étel elkészítésének módja, leírása.
2.6 A szerb nemzetiség médiája.	A magyarországi szerb írott és elektronikus médiájának szerepe a nemzetiség értékeinek fenntartásában. Véleménynyilvánítás a Srpske Narodne Novine által közölt tartalmakkal kapcsolatban.

3. Földrajzi ismeretek

Témák	Követelmények
3.1 A magyarországi szerbek régiói.	A szerbek lakta régiók sajátosságainak bemutatása, földrajzi adottságainak leírása
3.2 A földrajzi adottságok és az életmód összefüggései.	A földrajzi környezet és a specifikus kisebbségi lét hatásának bemutatása, az életviszonyok értelmezése. A szerb táj bemutatása irodalmi és képzőművészeti alkotások felhasználásával.
3.3 Ismeretek az anyaország földrajzáról.	Szerbia régióinak földrajzi fekvésének, tájegységeinek bemutatása, természeti szépségeinek és turisztikai nevezetességeinek leírása. Forrásanyagok alapján Szerbia jelentősebb központjának, városainak bemutatása.

4. Társadalmi ismeretek

Témák	Követelmények
4.1 A magyarországi szerbség közösségi kapcsolatai.	A különböző népcsoportokhoz tartozók alapvető és nagyobb közösségi kapcsolatai. A szerb összetartozást erősítő országos rendezvények (Szent Száva, Szent Vid) funkcióinak, jellemzőinek értelmezése.
4.2 A szerb nemzetiségű egyén helye és a többes közösségi kötődések hatásai.	Egy közösségi kapcsolat jellemzése. Kulturális emlékhelyek (Grábóc, Szentendre) szerepe az egyén és a közösség életében.

5. A szerb nemzetiség nyelvével kapcsolatos ismeretek

Témák	Követelmények
5.1 A szerb nyelvi fejlődésre ható tényezők.	A szerb nyelv helye a szláv nyelvek sorában. A szerb nyelvfejlődés jelentős állomásainak bemutatása. Vuk Karadžić, a szerb nyelv megújítója, szerepe a szerb nyelv fejlődésében.
5.2 A köznyelv és a nyelvi változatok szerepe.	A dialektus bemutatása példák alapján. Egy saját környezetből választott nyelvjárásban hallott szöveg tolmácsolása. A kiejtőmód bemutatása irodalmi műveken. A magyarországi szerbek anyanyelve, az anyanyelv szerepe az identitás megőrzésében.

6. A szerb nemzetiség épített környezete

Témák	Követelmények
6.1 Szerb építészet.	A középkori építészet a ras-i, szerb bizánci, a moravai iskola, a freskó és ikonfestészet jellemző jegyeinek bemutatása.
6.2 A magyarországi szerb képzőművészet, építészet.	A magyarországi szerb ortodox templomok sajátos stílusának bemutatása.
6.3 Az épített környezet formái és funkcionális vonásai.	Vázlatkészítés saját települése alaprajzáról, szerb utcanevek megnevezése, és azok kialakulásainak bemutatása.
6.4 A szerb nemzetiségi örökség védelme.	A vizsgáló lakóhelyére vonatkozó értékmentő program vázlatának elkészítése.

7. A szerb nemzetiség zene-, ének- és tánckultúrája

Témák	Követelmények
7.1 Szerb népzene, népdalok jellemzése.	A szerb zeneszerzés és az egyházi zene, valamint népdalkutatás első kezdeményezőjének (Kornelije Stanković) írásos bemutatása.
	A zene, a hangszeres éneklés szerepe a hétköznapi és ünnepek szokásrendszerében.
	Vujicsis Tihamér zenei hagyatékának bemutatása.
7.2 A magyarországi szerbek tánc kultúrája.	A szerb tradicionális táncok leírása, elemzése.
7.3 A hagyományörzés a szerb zenekultúrában.	Egy énekes, zenés táncos műsorajánló program elkészítése.

8. Nemzetiségi jogi, társadalmi ismeretek

Témák	Követelmények
8.1 A nemzetiségi politika jogszabályi keretei.	A nemzetiségek jogairól szóló 2011. évi törvény alapvető ismerete, s annak hatásai. Az alapvető jogok biztosának, illetve a Magyarországon élő Nemzetiségek Jogainak Védelmét Ellátó Biztoshelyettesének szerepe.
8.2 A nemzetiségi önkormányzatiság alapjai és gyakorlata.	Egy szerb nemzetiségi önkormányzat működésének bemutatása.
8.3 A szerb nemzetiségi önkormányzatok, egyesületek programjainak szerepe az önazonosság megtartásában.	A régió egyesületeinek, civil szerveződéseinek, programjainak, működési elveinek bemutatása. A rendszerváltás óta létrehozott és a Szerb Országos Önkormányzat által működtetett tudományos, pedagógiai, kulturális és köznevelési intézmények.

C) VIZSGALEÍRÁS

A vizsga részei

Középszint	
Írásbeli vizsga	Szóbeli vizsga
projekt	15 perc
80 pont	70 pont

A vizsgán használható segédeszközök

	Középszint	
	Írásbeli vizsga	Szóbeli vizsga
A vizsgázó biztosítja	NINCS	NINCS
A vizsgaszervező intézmény biztosítja	NINCS	A feladatok megjelölésével összefüggő segédeszköz (képi, nyomtatott, illetve elektronikus ismerethordozó)

Közzé kell tenni

	Középszint	
	Írásbeli vizsga	Szóbeli vizsga
Anyag	NINCS	tételcímek
Határidő	május-júniusi vizsgaidőszak kezdete előtt legalább hatvan nappal	május-júniusi vizsgaidőszak kezdete előtt legalább hatvan nappal
Felelős	A vizsgaanyagok elkészítéséért felelős intézmény	

KÖZÉPSZINTŰ VIZSGA

Írásbeli vizsga	Szóbeli vizsga	
(projekt)	15 perc	
Egy téma önálló, évközi feldolgozása	A projektmunka megvédése	Egy tétel kifejtése
80 pont	20 pont	50 pont
	70 pont	

Írásbeli vizsga

Egy projekt készítése váltja ki az írásbeli vizsgát.

A részletes követelményekben szereplő nyolc témakör bármelyikéből választható, melyet a vizsgázó a szóbeli vizsgán véd meg.

A projektmunkával szemben támasztott követelmények

10-20 oldal terjedelmű, amelyből szemléltetések nélkül a szöveg hossza 12-es betűmérettel, másfeles sortávolsággal, minimum 5 oldal. A projektleírásnak tartalmaznia kell a munka fázisait: a téma kiválasztása indoklását, hipotézisek, illetve célkitűzések megfogalmazását, bibliográfiát, szakirodalmi vonatkozásokat, a gyűjtőmunka leírását, a téma tartalmi részének kidolgozását, következtetéseket, személyes élményeket. A projektmunka a téma kiválasztásától a végső forma létrehozásáig önálló munka. A vizsgázó a projektmunka elkészítése során konzulens segítségét kérheti. Ha a vizsgázó már nem rendelkezik tanulói jogviszonnyal, és konzulens segítségét kéri, akkor saját maga gondoskodik konzulensről. A tanulói jogviszonyban lévő vizsgázó konzulense lehet a szaktanára is. A vizsgázó legkésőbb az írásbeli vizsgaidőszak kezdetéig leadja a kész projektmunkát. A vizsgázó a projektmunka bemutatásához szemléltető anyagot vagy rövid, tézisszerű összefoglalást készít, amit a szóbeli vizsgán használ fel, a projekt megvédésekor.

A projektmunka értékelése

A projektmunkára összesen 80 pont adható. A teljesítmény értékelése a következő általános értékelési kritériumokat tartalmazó központi javítási-értékelési útmutató alkalmazásával történik.

I. Tartalom

a) komplexitás, a téma többoldalú megközelítése	30 pont
b) a téma újszerű megközelítése	10 pont
c) bibliográfia és a téma szakirodalmi vonatkozásainak megjelenítése	5 pont

II. A projektkészítés folyamata

a) a projekt fázisainak megjelenítése	5 pont
b) az egyéni kutatómunka megjelenítése	15 pont

III. Forma

a) nyelvi megformáltság	8 pont
b) szerkezet, végső megjelenítés minősége	7 pont

Amennyiben a létrehozott szöveg jelentősen rövidebb a minimális szövegmenyiségnél (kevesebb, mint 4 oldal), a projektmunka értékelhetetlen.

Szóbeli vizsga

A szóbeli tételsor tartalmi és formai jellemzői

A vizsgázó 5 percen bemutatja projekt munkáját. Ehhez előre elkészített szemléltető anyagot vagy rövid, tézisszerű összefoglalást hoz magával. Ezután 10 perc áll rendelkezésére, hogy kifejtse a tételét.

A tételsor a négy kötelező témakörből összeállított 20 tételből áll. A tételeknek legalább a következő négy ismeretkört le kell fedniük: Történeti ismeretek, Néprajzi ismeretek, A szerb nemzetiség nyelvvel kapcsolatos ismeretek, Nemzetiségi jogi, társadalmi ismeretek. A tételeknek összességükben le kell fedniük mind a négy témakört. A tételek mindegyike tartalmazzon egy, a tétel témájához kapcsolódó forrást is, amelynek elemzése szintén a felelet része.

A szóbeli vizsgarész értékelése

A szóbeli vizsgateljesítmény maximális pontértéke 70 pont. Ezen belül a projekt bemutatására 20 pont, a tétel kifejtésére 50 pont adható. A vizsgateljesítmény értékelése a következő általános értékelési kritériumokat tartalmazó központi értékelési útmutató alkalmazásával történik.

A projekt bemutatása – összesen 20 pont

– a projekt munka lényegre törő összefoglalása	7 pont
– prezentációs technika, előadásmód	5 pont
– nyelvi megformáltság	5 pont
– szemléltetés	3 pont

A szóbeli tétel értékelése – összesen 50 pont

– tartalom	25 pont
– a forrás elemzése	10 pont
– nyelvi megformáltság	10 pont
– szerkezeti felépítés, a felelet felépítése	5 pont

СРПСКИ НАРОДОПИС

ДЕТАЉНИ ЗАХТЕВИ ЗА МАТУРСКИ ИСПИТ

А) ВЕШТИНЕ

- Примена и анализа извора (писани, визуелни и електронски извори) који се односе на српску мањину.
- Способност уочавања проблема мањинске политике, препознавање узрочно-последичних веза и повлачења паралеле, између садашњости и прошлости на основу датих извора, публикованих текстова из дневне штампе, визуелних и аудио историјских извора, електронских медија, као и на основу личног искуства.
- Стицање знања о вредностима музичког блага српског народа и његова примена при описивању и приказивању регија, насеља која настајује српски живаљ.
- Проучавање, одабир и употреба публикованих текстова и социолошких истраживања у циљу приказивања и тумачења односа појединца и заједнице унутар српске мањине.
- Способност уочавања и тумачења веза између географских обележја, услова и начина живота и економских односа на територијама насељеним српским живљем.
- Приказивање појаве посебно карактеристичне за српску мањину на основу података добијених путем истраживачког рада на катрографским, историјским, економско-географским, демографским изворима као и изворима везаним за дато насеље.
- Карактеристичне црте говора Срба у Мађарској, разумевање текста датог у дијалекту и његово тумачење, препознавање разлика између дијалекта и говорног језика.
- Приказ или опис карактеристика музичке и плесне културе српске заједнице у Мађарској.
- Приказ обележја ликовно-уметничких и књижевних дела карактеристичних за одређене српске територије. Препознавање и представљање српских народних ношњи, њихових мотива, боја и порекла.
- Планирање програма једне традиционалне свечаности, састављање текстуалног дела програма на основу различитих извора.
- Познавање анализе закона, које одређујеоквире мањинске политике, израда и презентација студија о примени датих закона у пракси.
- Аналитички приказ једне српске мањинске самоуправе, савеза, удружења, фондације, невладине организације.

Б) ТЕМАТСКИ КРУГОВИ

1. Историја

Теме	Захтеви
1.1 Прапостојбина, досељавање на Балканско полуострво.	Прапостојбина Словена, узроци сеобе; Јужни Словени на Балкану у VI и VII веку.

1.2 Стварање првих српских држава.	Срби Бугарске и Византије.
1.3 Доба Немањића (од Стефана Немање до Стефана Дечанског).	Политичка историја српске средњовековне државе.
1.4 Српско царство и доба обласних господара.	Косовски бој - догађања уочи, ток битке и последице.
1.5 Српска деспотовина.	Портрет једног српског деспота (нпр. Стефана Лазаревића Високог).
1.6 Срби на Балкану за време турске владавине (1459–1804) „Велика“ сеоба Срба“ у Мађарску 1690.	Положај српског народа под Османлијама (нпр. раја, привилегизовани слојеви; свакодневни живот и устанци).
1.7 Први и Други српски устанак.	Портрет Карађорђа или Милоша Обреновића.
1.8 Владавина династије Обреновић.	Портрет Михаила Обреновића.
1.9 Владавина династије Карађорђевић.	Портрет Ослободитеља или Ујединитеља.
1.10 Срби у Пешти и Будиму током „дугог“ XIX века.	На основу монографије Стојана Вујичића: „Разгледање града” – Белварош или Табан.

2. Етнографија

Теме	Захтеви
2.1 Обичаји, материјална култура Срба у Мађарској.	Познавање и карактеристике географских обележја српских насеља. Карактеристике српских породичних кућа. Поређење кућа и њиховог уређења унутар једног насеља. Способност препознавања и именовања породичних и родбинских веза, значај и улога породице, као заједнице, некада и сада.
2.2 Религија и култура Срба у Мађарској.	Златно доба Будимске епархије. Познавање Пеште, Будима и Сентандреје, као центри образовања и културе.
2.3 Обичаји српске мањине у Мађарској.	Празници и обичаји у току једне календарске године. Карактеристике породичних окупљања. Обичаји и обреди везани за црквене празнике. Народни празнични обичаји који се везују за рад, годишња доба и

	временске прилике, на основу мотива у лирским (народним) песмама. „Стари, добри обичаји” као што су Лазарева субота, Врбица.
2.4 Народна ношња српске мањине.	Најкарактеристичнија обележја мушких и женских народних ношњи и фризура у родном насељу. Приказ народних ношњи фолклорних група на основу облика, боја и материјала.
2.5 Навике у исхрани.	Култура кувања и исхране код Срба. Типична свакодневна и празнична јела, традиционални начин исхране, исхрана везана за празнике. Израда јеловника. Обичаји карактеристични за период поста (Божић, Ускрс), опис и начин припремања неколико јела.
2.6 Медији српске мањине у Мађарској.	Улога писаних и електронских медија Срба у Мађарској. Изражавање свог мишљења о текстовима објављеним у Српским народним новинама.

3. Географија

Теме	Захтеви
3.1 Регије Срба у Мађарској.	Регије насељене Србима, њихове карактеристике и природна обележја.
3.2 Повезаност природних обележја и начина живота.	Приказ узајамног утицаја природног окружења и специфичних карактеристика српске мањине, тумачење животних прилика. Анализа српских крајева уз коришћење географских извора, књижевних и ликовно-уметничких дела као основе.
3.3 Географија земље матице.	Приказ географског положаја Србије и њена географска подела. Опис природних лепота и туристичких знаменитости. Приказ најзначајнијих градова у Србији на основу оригиналног материјала.

4. Друштво

Теме	Захтеви
4.1 Друштвене везе Срба у Мађарској.	Основне друштвене везе са припадницима других народности и са већинским народом. Карактеристика и функција приредби, које организује српска заједница

	на државном нивоу, ради јачања националне свести (Свети Сава, Видовдан).
4.2 Положај припадника српске мањинске заједнице, утицаји вишеструке националне припадности.	Карактеристике везе са заједницом. Утицај културних споменика (Грабовац, Сентандреја) на појединца и заједницу.

5. Стицање знања о језику српске народности

Теме	Захтеви
5.1 Фактори који утичу на развој српског језика.	Српски језик, који припада групи словенских језика. Приказивање значајних станица у развоју српског језика. Вук Караџић, као реформатор српског језика и његова улога у развоју српског језика.
5.2 Говорни језик и улога језичких промена.	Приказивање једног дијалекта помоћу примера. Тумачење карактеристике говора своје околине на основу писаног текста на датом дијалекту. Приказивање изговора на примерима из књижевних дела. Матерњи језик Срба у Мађарској, као основно обележје националне свести.

6. Архитектура Срба у Мађарској

Теме	Захтеви
6.1 Српска архитектура.	Основне карактеристике сликања фресака и икона; рашка, српско-византијска и моравска школа, као најважније школе средњовековне архитектуре.
6.2 Ликовна уметност и архитектура Срба у Мађарској.	Приказ својеврсног стила у ком су грађене српске православне цркве у Мађарској.
6.3 Функционалне и формалне одлике архитектонског, грађеног окружења.	Израда скице, нацрта основе родног места, српски називи у именима улица и њихова историја.
6.4 Заштита српске националне баштине.	Израда скице програма за заштиту дела националне баштине у свом родном месту.

7. Музика, песма и плес код Срба у Мађарској

Теме	Захтеви
7.1 Карактеристике српске народне музике и народних песама.	Писмени приказ уметничке делатности Корнелија Станковића на пољу истраживања компоноване музике и црквене музике код Срба и првог сакупљача народних песама. Музика и певање уз инструменталну пратњу у свакодневном животу и на празнике. Приказ музичке оставштине Тихомира Вујичића.
7.2 Плесна култура код Срба у Мађарској.	Опис и анализа традиционалних српских плесова.
7.3 Очување традиције у српској музичкој култури.	Израда предлога програма за један музичко-плесни програм.

8. Познавање права народности, познавање друштва

Теме	Захтеви
8.1 Законски оквири мањинске политике.	Утицаји закона из 2011 године CLXXIX, који се односе на мањинске народе. Улога омбудсмана за људска и грађанска права и заменика омбудсмана задуженог за заштиту права националних мањина у Мађарској.
8.2 Основе и пракса система мањинских самоуправа.	Приказ делатности једне српске мањинске самоуправе.
8.3 Улога српских мањинских самоуправа и удружења у очувању идентитета.	Приказ програма и принципа делатности цивилних организација регионалних удружења.
8.4 Основа функционисања и пракса мањински самоуправа.	Приказ рада једне мањинске самоуправе.
8.5 Програми српских самоуправа и њихов значај у очувању идентитета.	Приказ цивилних организација, удружења, њихов програм и принцип рада. Научне, педагошке, културне и образовне институције, које су у власништву Самоуправе Срба у Мађарској, почев од промене политичког система.

С) ОПИС ИСПИТА

Делови испита

Средњи степен	
Писмени испит	Усмени испит
Пројекат	15 минута
80 бодова	70 бодова

Помоћна средства која се могу користити на испиту

	Средњи степен	
	Писмени испит	Усмени испит
Обезбеђује кандидат	НЕМА	НЕМА
Обезбеђује институција, која организује испит	НЕМА	Средства, која су назначена у датом задатку (фотографије, штампа и електронски подаци)

Треба да се објави

	Средњи степен	
	Писмени испит	Усмени испит
Градиво	НЕМА	наслови теза
Рок	најмање 60 дана пре почетка мајско-јунског испитног рока	најмање 60 дана пре почетка мајско-јунског испитног рока
Одговорност сноси	Институција, која је одговорна за припрему испитних материјала.	

ИСПИТ СРЕДЊЕГ СТЕПЕНА

Писмени испит	Усмени испит	
(пројекат)	15 минута	
Самостална обрада једне теме током године	Одбрана пројекта	Објашњење једне тезе
80 бодова	20 бодова	50 бодова
	70 бодова	

Писмени испит

Израда једног пројекта, замењује писмени испит.

Тему пројекта кандидат може изабрати од 8 тематских кругова из детаљних захтева, коју брани на усменом испиту.

Захтеви у вези пројекта:

Обим радње износи 10 до 20 страница, у коме опширност текста, без прилога, са величином слова 12 и размаком редова 1,5, мора достићи 5 страница. У пројекту се разрађују следеће теме: образложење одабира теме, формирање хипотезе, односно постављених циљева, библиографију, податке о стручној литератури, опис прикупљања података, разлагање садржајног дела теме, закључке и лична искуства. Рад на пројекту почевши од избора теме до коначног облика је самостални рад. Кандидат током израде пројекта, може тражити помоћ од конзулента. Ако кандидат више нема статус ученика, а жели помоћ конзулента, онда сам мора бринути о свом конзуленту. Кандидат, који има статус ученика, може узети за конзулента и стручног професора. Кандидат, свој готов пројекат предаје, најкасније до почетка писменог испитног рока.

Кандидат за представљање пројекта израђује кратку скицу на основу које брани пројекат током усменог испита.

Оценивање пројекта

За пројекат се може дати укупно 80 бодова. Оцена ученика се обавља помоћу средњег упутства за бодовање, која садржи следеће опште критеријуме за оцену.

I. Садржај

а) Комплексност, приступ теми са више страна	30 бодова
б) Иновативни приступ теми	10 бодова
в) Приказ библиографије и стручне литературе у вези са темом	5 бодова

II. Процес израде пројекта

а) Приказ фаза пројекта	5 бодова
б) Приказ појединачног истраживачког рада	15 бодова

III. Форма

а) Језичка обликованост/формулисаност	8 бодова
б) Структура, квалитет коначног изгледа	7 бодова

Уколико је текст знатно краћи од минималне дужине текста (мање од 4 странице) пројекат се не може бодовати.

Усмени испит

Садржајне и формалне карактеристике теза усменог испита

Кандидат у року од 5 минута приказује свој пројекат. За представљање треба да понесе унапред урађену презентацију, или израђену кратку скицу. Након тога има на располагању 10 минута за израду своје тезе.

Низ теза се састоји од 20 теза које су састављене од четири тематских кругова. Тезе обавезно треба да садрже теме следећих тематских кругова: Историја, Етнографија, Стицање знања о језику српске народности, Познавање права народности, познавање друштва. Тезе треба да покривају све четири теме заједно. Свака од теза мора да садржи и један извор у вези са темом, чија је анализа такође део одговора.

Оцењивање усменог дела испита

За усмени испит максимално може се дати 70 бодова. Унутар тога за презентацију пројекта може се дати 20, а за анализу тезе 50 бодова. Бодовање ученика се обавља применом следећег упутства за оцену и исправљање, која садржи следеће критеријуме:

Приказивање пројекта – укупно 20 бодова

– сажетак пројекта са најбитнијим садржајем	7 бодова
– начин представљања	5 бодова
– језичка исправност	5 бодова
– прегледност	3 бода

Оцена усмене тезе – укупно 50 бодова

– садржај	25 бодова
– анализа извора	10 бодова
– језичка исправност	10 бодова
– структура, формулисање одговора	5 бодова

A Belügyminisztérium Szervezeti és Működési Szabályzatáról szóló 12/2022. (VI. 28.) BM utasítás alapján a köznevelésért felelős miniszter nevében eljárva: